

Zeeverkenner • Zeilschool • Studentenvereniging

ZEILLES OP EEN VIERKANTE KILOMETER

De Kralingse Plas is een meertje met een oppervlakte van nog geen vierkante kilometer, midden in Rotterdam. Maar laat je niet bedriegen door het bescheiden formaat van dit watertje: aan de oevers staat een recordaantal verenigingen, scoutinggroepen en een zeilschool. Bij drie ervan zeilen we een dagje mee.

Tekst JORIS WESTERVELD Foto's ERIC VAN DEN BANDT

Diepgrijze, onheilspellende wolken komen aanrollen over de flatgebouwen en bouwkransen van de stad. In de verte is gerommel te horen en hier en daar licht het wolkendek op met een flits – tijd om de pakweg dertig Optimisten van het water af te halen. Met de Buienradarapp geopend op haar schoot vaart Lizet de Vries, hoofdinstrucent van de Rotterdamsche Zeilvereniging (RZV), langs de verschillende groepjes. “Jullie hebben nog een kwartier om met de kinderen op het balkon te zijn voor de lunch,” roept ze naar de instructeurs in de ribs. Bij een groepje dat achter de luwte van een eilandje oefent, heerst een lichte chaos. Terwijl Sophie en haar assistent Carmen de Optimisten in een sliertje aan een anker hangen en de kinderen aan boord nemen, is er één tussenuit gepiept. Noud van zeven zeilt voor het eerst. Eenmaal voorbij de luwte van het eilandje stuift zijn bootje er in de vlagerige onweerswind vandoor. We pikken het

glunderende kereltje op en zetten koers naar het clubgebouw. Hij is niet onder de indruk van de naderende bui: “Hoi boei, doe boei,” zegt hij terwijl we terugvaren met zijn Optimistje op sleeptouw.

Allereerste ervaring op het water

Tijdens de coronacrisis is de RZV begonnen met het aanbieden van losse lessen, omdat veel mensen het niet aandurfden om hun kinderen gelijk in te schrijven voor een hele cursus. Voor 25 euro krijgen de kinderen een Optimist van de vereniging en zijn ze de hele zondag zoet met lessen. De enige eis is dat ze hun zwemdiploma hebben en minimaal zeven jaar zijn. Eerder op die broeierige ochtend, om 9.00 uur, ontmoeten we het groepje instructeurs, die vroeg verzamelen om de dag voor te bereiden. Lizet drukt ze op het hart dat veel kids vandaag voor het eerst komen en dat het belangrijkste is dat er lol gemaakt wordt: “Want als ze het vandaag leuk vinden, komen ze terug. Dan gaan we ze leren zeilen.” Ook waarschuwen ze elkaar voor ouders die hun kinderen moeilijk kunnen laten gaan of zich te veel met de lessen bemoeien: “Gewoon wegsturen!”

Humor

Even later stromen de eerste kinderen binnen, sommigen al met wetsuit en zwemvest aan, anderen gekleed in regenbroek. Instrucent Jonathan, achttien jaar oud, verzamelt zijn groepje op het balkon van het verenigingsgebouw. Hij helpt ze al snel van hun onwennigheid af met een paar grapjes. “Ik kom hier al sinds 1970 en weet precies hoe dat zeilen moet, dus dat ga ik jullie eens uitleggen.” Zelfs de

Hier en daar klinkt een doffe klap van twee botsende Opti's, maar iedereen kan erom lachen. Dit is zeilen op zijn puurst

allerjongsten snappen dat hij niet zó oud is. Iedereen vertelt wat over zichzelf, inclusief de kleur van zijn of haar tandenborstel en de namen van de dieren thuis. Tim van negen had waterslakken. "Maar die stonken, dus die wonen nu in de sloot."

Het optuigen van de Optimisten is een feest om te zien; kinderen rennen rond met hoosblikken, peddels en masten. Al snel staat het hele terrein vol met wapperende zeiltjes. Instructeur Quinten heeft een groepje van drie vriendjes onder zijn hoede genomen. "Volgens mij zijn wij het slimste groepje," zegt een van de jongens terwijl hij zijn mast ondersteboven in de mastvoet probeert te schuiven. Iedereen heeft lol en zin om het water op te gaan. Er zitten ook meer ervaren kinderen bij. Friso van elf heeft bijvoorbeeld al drie CWO-diploma's. Hij blijft komen omdat hij het heerlijk vindt om op het water te zijn. "Op het water ben je lekker alleen en kun je doen wat je wilt."

Wedstrijdzeilen of spelevaren

De jonge instructeurs leggen sterke pedagogische vaardigheden aan de dag. Sophie, pas eenentwintig, legt de kinderen die voor het eerst een zeilboot zien, uit hoe je stuurt, houdt ze bij de les en geeft tegelijkertijd haar jongere assistent Carmen tips. Het zeilen is haar met de paplepel ingegoten: "Ik kom uit een echte zeilersfamilie en heb zelf leren zeilen in de Opti's van de RZV. Nu wil ik dat doorgeven aan de volgende generatie. De andere optie is om het wedstrijdscircuit in te gaan."

De ambitie om van deze kinderen wedstrijdzeilers te maken staat bij de RZV hoog op de agenda. In 2012 richtte de vereniging samen met de andere zeilverenigingen aan de Kralingse en de Bergse Plassen, Team Rotterdam op. Het doel van deze samenwerking is om jonge talenten te trainen en doorstroming naar nationale studententeams mogelijk te maken. Zelfs de kinderen die vandaag voor het eerst komen zeilen moeten eraan geloven: tijdens de

middag is er een demonstratie van een van deze jonge talenten gepland in zijn wedstrijd-Optimistje. Voor de kinderen maakt het allemaal nog even niet uit. Op het water zien we bijna overal gelukkige gezichtjes. Het groepje van Jonathan vaart achtjes tussen zijn RIB en de boei, Friso met zijn CWO's speelt geroutineerd met zijn gewicht, van voren en naar achter, zittend op de kuiprand. Hier en daar klinkt een doffe klap van twee botsende Opti's, maar iedereen kan erom lachen. Dit is zeilen op zijn puurst.

Leren zeilen als middel

Het mooie aan leren zeilen op de Kralingse Plas is dat er voor bijna iedereen wel een passende manier is om met zeilen in aanraking te komen. Op de verenigingen zijn er lessen voor kleine kinderen, studenten en volwassenen, en bij Zeilschool de Lelie kan iedereen les krijgen of een bootje huren. Daarnaast zijn er nog de twee scoutinggroepen aan de plas. Hier is leren zeilen niet het einddoel, maar een middel om gezelligheid te creëren en avonturen te beleven.

We gaan langs bij een van de twee groepen, de Maasgroep 18. De scoutinggroep bestaat al sinds 1916 en na diverse clubhuizen te hebben versleten in het centrum van Rotterdam, arriveerde de groep in 1931 bij de Kralingse Plas. De sfeer op het terrein is anders dan die bij de RZV. Overal zijn groepjes kinderen en leiding verwickeld in verschillende bezigheden. Sommige kinderen klussen aan het onderwaterschip van ondersteboven gekiepte Lelievletten, andere volgen theorieles. Intussen ligt er iemand met een lasapparaat onder een Zeeschouw. Het lijkt een ongestructureerde bende; alles loopt door elkaar heen. Maar schijn bedriegt: iedereen heeft een doel en weet waar hij of zij mee bezig is.

Theorielessen

Op het voordek van het wachtschip zit een groepje zeeverkenners, allemaal tussen de elf en vijftien jaar, rondom een iets oudere jongen met een whiteboard. Ze luisteren aandachtig; een week later staat het CWO 2-examen gepland. De les gaat over koppels en krachten. Het gaat er serieus aan toe: op het whiteboard verschijnen vectoren bij de zeilen, het steekzwaard en het roer. Té serieus wordt het niet. "Je tekent scheve lijnen, jonguh!" merkt de instructeur lachend op als een van hen een kromme vector tekent. In het verkennerslokaal zijn de jongste verkenners bezig met hun eerste theorielessen. Ze zijn net 'overgevlogen' vanuit de welpen, de leeftijdscategorie van onder de elf, die zich nog niet bezighouden met zeilen. Buiten rennen hun voormalige medewelpen rond; ze komen net uit het Kralingse Bos. Binnen gaat het over de beginselen van het zeilen: loef en lij en de koersen ten opzichte van de wind. Er komt een examen over de basiskennis, met als beloning het officieuze CWO-diploma Lichtmatroos. "Het doel van deze basiskennis van het zeilen is om de kinderen zelfstandig te kunnen laten varen," zegt Maurits, die met drie anderen de leiding over twintig verkenners op zich neemt. Tijdens de kampen gaan de kinderen op twee- of driedaagse tochten; daarbij moeten ze volledig hun eigen boontjes doppen, van routeplanning tot inkopen doen

Verenigingen aan de plas

Aan de Kralingse Plas is een recorddichtheid watersportverenigingen te vinden. Bij de RZV krijgen kinderen (wedstrijd)instructie bij de RSZV leren studenten zeilen in Valken, Lasers, J22's en de Laser SB20. De Kralingse Zeilclub geeft instructie aan volwassenen en Zeilschool de Lelie verhuurt boten en verzorgt zeillezen voor alle leeftijden. Bij de scoutinggroepen Maasgroep 18 en Stella Maris leren kinderen varen in open stalen bootjes. De prestigieuze Koninklijke Roei- en Zeilvereniging 'De Maas' heeft er een vestiging (het sociëteitsgebouw zit op een prominente locatie aan de Maas). 'De Maas' bestaat al 170 jaar en heeft verschillende succesvolle wedstrijdzeilers voortgebracht. Tot slot zijn er drie verenigingshaventjes waar je (zeil)bootjes kunt aanleggen en een kanovereniging.

Voordat deze kinderen voor het eerst het water op gaan krijgen ze een klein beetje theorie.

▲ Friso heeft al drie CWO's.
◀ De stad is nooit ver weg.

▼ Theorieles op de Maasgroep.

Studenten van de RSZV krijgen lasertheorie.

Een van de Lelievletten die al in het water ligt.

en koken. Natuurlijk is de leiding nooit ver weg, maar enige zelfstandigheid is vereist. In elk vletje zijn dan ook meer ervaren kinderen ingedeeld, de bootsman en de kwartier, die al wel over officiële CWO-diploma's beschikken.

Alles is mogelijk

Zeeverkenner van vijftien, zestien jaar worden matrozen. Leiding is er dan niet meer, hoogstens begeleiding. Ze varen met zogeheten Lelieschouwen: kleine gaffelgetuigde platbodems met mooie houten roeren en zwaarden. Dat vergt meer onderhoud dan de simpele vletten. Twee in overall gehulde jongens zijn de zwaarden aan het lakken. "Al dat klussen is niet altijd leuk, maar het hoort erbij," zegt Joep, de oudste van de twee. Het typeert de scoutinggroep wel een beetje; de kinderen leren al jong dat alles mogelijk is, maar dan moet je er wel hard voor werken. Dat weten de oudste jeugdleden, de stam, maar al te goed: ze leggen de laatste hand aan hun recentelijk aangekochte tweede Zeeschouw. De romp krijgt een typerende laag van de bordeauxrode verf waarin de hele vloot gehuld gaat. Als het goed is, kunnen ze in de zomer op pad met de twee Zeeschouwen. Het doel: droogvallen op het Wad. Net als bij de RZV bedruipt het hele gebeuren zichzelf. De meeste stamleden geven 's ochtends leiding aan de welpen. Daarna kun je leiding gaan geven aan de zeeverkenner, of de matrozen gaan 'begeleiden' bij hun avonturen. Veel ouders hebben vroeger ook bij de groep gezeten of komen nog steeds langs.

Klussen hoort erbij.

Optuigen van de Lelievletten.

De SB20 gaat vijf keer zo hard als de Lelievletten.

Het grootste schip op de plas

Avontuur, het wachtschip van de Maasgroep, is de grootste boot op de Kralingse Plas. Het werd in 1909 te water gelaten als IJsselaak van achttien meter. In 1932 werd het met zes meter verlengd en gemotoriseerd. In 1965 koos de Maasgroep het schip als wachtschip omdat het als een prinsessenvoetje in een glazen muiltje in de Kralingse Verlaat past. Op de plas lijkt het een flink schip, maar op de Maas valt het weg tussen de gigantische, honderd jaar jongere binnenvaarders.

Scoutingtradities

Om half twee verruilen de verkenner hun overalls voor serieus ogende uniformen, inclusief matrozenpetje en das. Het 'opstellen', een oude traditie die teruggaat tot de tijd van scoutingpionier Robert Baden-Powell, wordt hier nog altijd serieus genomen. Maar na het opdreunen van de zeeverkennerwet en het ceremonieel hijsen van de vlag gaan de uniforms snel weer uit. De meeste verkenner gaan verder met klussen; het pinksterkamp staat voor de deur en dan moeten de boten natuurlijk wel af zijn. Twee 'bootjes' hebben hard gewerkt. Hun vletten liggen al in het water en na het opstellen wrikken ze gauw het haventje uit. Soms is er praktijkes, maar op dit soort dagen gaan de kinderen spelevaren. De laatste tijd hebben ze de gewoonte opgepikt om de vletten aan elkaar te binden en als een soort geïmproviseerde catamaran over het water te dobberen. Laurens, die al bijna zijn hele leven bij de scouting zit en nu al meer dan tien jaar leiding is, lacht en haalt zijn schouders op: "Moeten ze lekker zelf weten!"

Als ze even later weer de haven binnen komen wrikken en bijna de boten van de naburige vereniging rammen, grijpt hij wel even in.

Het gaat goed met de Maasgroep: het aantal nieuwe jeugdleden is de laatste tien jaar zowat verdubbeld. Het werd krap in de bootjes. Naast de nieuwe Zeeschouw hebben ze een derde Lelieschouw laten bouwen, vanaf oude bouwtekeningen. Lelieschouwen worden zeldzaam, dus zo'n gloednieuwe boot is een luxe.

De kinderen leren al jong dat alles mogelijk is, maar dan moet je er wel hard voor werken

Motorvletje *Thor*, dat tijdens kampen meegaat voor korte sleepjes, maakt de vloot compleet. Het is een oude roestbak; het hele onderwaterschip is inmiddels vervangen of gedubbeld en de motor loopt nog maar op drie van de vier cilinders. Laurens merkt op: "Oplappen is geen optie meer, dus er moet een vervanger komen. Helaas is het geld op, dus gaan we kijken of we sponsors kunnen regelen."

Zo pakken studenten dat aan

Aan sponsors bij de Rotterdamse Studenten Zeilvereniging (RSZV) geen gebrek. Sinds een paar weken beschikken ze over een tweedehands Laser SB20. Vergeleken met de vletten van de scouting is deze open zwaardboot een bloedsnelle bak. De boot is uitgerust met een set gloednieuwe laminaatzeilen, grotendeels gesponsord door Erasmus Sport, het sportcentrum van de universiteit. Er vaart een heuse cameraploeg mee om een promovideo te

Van turfkuil tot hippieoord

Tussen Rotterdam en Gouda ontstond vanaf de zeventiende eeuw een uitgebreid gebied met plassen door turfwinning. De meeste van die plassen werden daarna weer ingepolderd, maar de Kralingse Plas bleef gespaard. In de Tweede Wereldoorlog werd het bos rondom de plas opgestookt in de kachel en werd de plas iets kleiner door puinstort uit de vernietigde binnenstad. In 1970 was het bos toneel voor het Europese antwoord op Woodstock; Pink Floyd, Jefferson Airplane en Santana traden op en trokken zo'n 100.000 bezoekers.

Bootnamen worden verzonnen tijdens ALV's, als de drank rijkelijk stroomt.

schieten van de nieuwe aanwinst. De studenten zijn goed in deeltjes sluiten; via SLAM en Magic Marine regelen ze zeilkleding voor hun leden. De RSZV is dan ook heel anders georganiseerd dan de scoutinggroep waar we net vandaan komen – hoewel liefde voor het water, zeilen en gezelligheid de gemene deler zijn. Waar bij de scouting het onderhoud van de boten een belangrijk onderdeel is van de dagelijkse activiteiten, neemt de materialencommissie van de RSZV die taak grotendeels uit handen van de leden. Zij zorgen ervoor dat de boten af en toe een lik antifouling krijgen en dat reparaties worden uitgevoerd of uitbesteed. De 'sjaarzen', studententaal voor eerstejaars, moeten wel verplicht een aantal uur werken voor de vereniging. Chef Sjaarsuren bepaalt wat dat inhoudt: schoonmaken van de boten of het gebouw, of koken tijdens de borrelavonden. De bestuursleden lopen rond in enigszins corporale vesten

Met de nieuwe SB20 heeft het campagne team grootste plannen: meedoen aan het WK in Cascais

Trainen in de gloednieuwe tweedehands SB20.

en zijn voorzien van klinkende functieomschrijvingen, maar verder is de RSZV een normale studentenvereniging waar iedereen welkom is, of je nu ervaren wedstrijdzeiler of absolute beginner bent. We treffen beide soorten aan bij ons bezoek. De studenten mogen gebruik maken van het terrein en de steigers van de RZV; de bar is tot groot verdriet van veel leden nog steeds dicht door corona.

Straalbezopen

Vandaag staan Valk- en Laserinstructies op het programma en is het campagne team aan het trainen in de J22's en de SB20. De instructiecommissie verzorgt trajecten van vijf weken om te leren zeilen in een Valk. Als de studenten dat naar tevredenheid hebben afgerond, krijgen ze een sleutel van het terrein, waarmee ze wanneer ze maar willen een Valk kunnen pakken en lekker de plas op kunnen gaan. Daarna kunnen ze een soortgelijk traject voor de andere boten aangaan, te beginnen bij de Lasers. Instructeur Derek, die voor zijn studie vanuit Curaçao naar Nederland is gekomen, begeleidt de Laserzeilers. "Vandaag gaan we een baantje uitzetten en héél veel tacks doen. Als ik fluit gaan jullie overstag, ook bij het zesde fluitje in een minuut. Hoe vaker jullie dat doen, hoe makkelijker het op een gegeven moment gaat." Sommige Lasers hebben lekker studentikoze namen zoals *Straalbezopen* en *Ketel 1*, andere zijn vernoemd naar ereleden van de vereniging. Met een RIB varen we mee het water op om de lessen te bekijken. Commissaris

▲ Spinnakeren met de J22.

Instructie Anne Fleur zit achter de centerconsole. "Met corona hebben we minder tijd gehad om te borrelen, maar des te meer om deze instructies goed vorm te geven. We hebben onszelf tot doel gesteld dat studenten bij ons kunnen binnenkomen zonder zeilervaring en als ze het leuk vinden, via Lasers kunnen doorstromen naar serieuze wedstrijden met de J22's of zelfs de SB20." Het klasje van Derek komt in plané langs. "Mooi om te zien – sommigen van hen konden een tijdje terug nog niet zeilen," zegt Anne Fleur trots.

Wedstrijdambities

Volgens Anne Fleur is het ongeveer *fifty-fifty*: de helft komt om lekker te varen en te borrelen, de andere helft wil ook serieus aan wedstrijden meedoen. De vereniging heeft met de J22-campagne al aardig wat overwinningen op haar conto staan. Zo wonnen ze in 2019 het NK. Met de nieuwe SB20 heeft het campagne team grootste plannen: zo willen ze bijvoorbeeld meedoen aan het WK in Cascais. Voor de SB20 is de plas aan de kleine kant; met de gennaker gehesen ben je zo aan de overkant en het steekwaard van anderhalve meter is krap op sommige stukken van het water. Daarom gaan ze regelmatig met de trailer naar andere plassen, bijvoorbeeld naar het Braassemermeer om te trainen met concullega's van Delftse studentenzeilvereniging Broach.

Oefenen onder leiding van instructeur Derek: "Als ik fluit, gaan jullie overstag."

Man-overboord oefenen in de Valk.

De veelzijdigheid aan mensen en boten op de Kralingse Plas past bij Rotterdam. Zoals de eeuwenoude molens aan de plas afsteken tegen de futuristische skyline van de stad, zijn de verschillen tussen de zeilers op het water eindeloos. Terwijl de bruine, gaffelgetuigde vletjes speels rondjes varen en enthousiaste studenten in Valken en Lasers instructie krijgen, vuurt stuurvrouw Lizet op de SB20 strakke wedstrijdtermen af op haar campagne team: "Oké, we doen een loefdrop in 3, 2, 1!" En dan, nadat de gennaker gestreken is: "Tack, 3, 2, 1 GO! Jib aan!" Erg zijn ze niet, die verschillen; iedereen heeft het naar zijn zin. Dat is de kracht van een vierkant kilometertje water in de stad. [Z](#)